

Politik Bilim

“2030’a doğru Biyoekonomi” (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Geçen haftaki yazımı, “Türkiye, kendi geleceği açısından, biyoteknolojinin ekonomiye katkısı konusunda ne düşünüyor” anlamında bir soruyla bitirmiştım. Gerçekten de, çağımız biyoteknolojisinde gözlenen gelişmelerin bizim ekonomimize de önemli katkılarının olabileceğini düşünüyor muyuz? Daha açık bir deyişle, Türkiye’nin biyoteknolojiyi geliştirmeye yönelik bilimsel araştırmalardaki payını artırmayı; biyoteknolojide kendi ARGE gücümüze dayanarak yeni ürünler, yeni üretim yöntemleri geliştirmeyi; geliştirdiğimiz ürünleri yurtiçinde üretmeyi ve bu üretimimizi de giderek artırmayı öngörüyor muyuz? Öngörümüz buysa, biyoteknolojiden yeterince yararlanabilmek için, bu teknolojinin geniş uygulama alanları bulabileceği sanayi, tarım ve sağlık sektörlerini hedef alarak geliştirdiğimiz bir bilim, teknoloji ve yenilik politikamız var mı? Böyle bir politikamız varsa, örneğin, kamuoyunda bu teknoloji konusunda var olan tedirginliği de gidererek bu alanda yol alabilmek için devletin üstleneceği görev ne olacaktır? Bu bağlamda üniversitelerimizden talebimiz, beklentimiz nedir?

Ülkemizin bilim ve teknolojiye izlediği politikalarından sorumlu mercilerin bu sorulara yanıtı şu olabilir: “Biz, katma değer yaratmak ya da toplumsal bir fayda sağlamak amacıyla hücre, doku, organ ve organizmalara müdahale edilmesine, organizmalarda genetik yapı değişikliğine gidilmesine, örneğin Rekombinant DNA teknolojilerinden yararlanılmasına karşıyız.” Yanıt buysa, ‘bu yanıtı verenlerin herhâlde haklı nedenleri vardır ve muhakkak, bu nedenlerin bilimsel açıklamalarına da sahiptirler’, diye düşünmek gerekir. Ama, bu yanıtlarında gerçekten haklıysalar, o zaman aynı mercilerden, genetiği değiştirilmiş organizma (GDO) ve ürünlerinin ithalinin de yasaklanmasını sağlamalarını beklemez misiniz?

Oysa, CBT okuyucularının yakından bildikleri Biyogüvenlik Yasası’nın 3’üncü maddesinde açıkça belirtildiği üzere, “GDO veya ürünlerinin **ithâlâtı, ihrâcâtı, deneysel amaçlı serbest bırakılması, piyasaya sürülmesi** ile genetiği değiştirilmiş mikroorganizmaların kapalı alanda kullanımına bilimsel esaslara göre yapılacak risk değerlendirmesine göre karar [dolayısıyla da izin]” verilebiliyor. Demek ki, çağımız biyoteknolojisini reddeden bir tutum söz konusu değil. O zaman, ‘3’üncü maddede sayılan fiiller arasında ‘**üretme**’ fiili niçin yok’ diye sormaz mısınız? Ama merak etmeyin; bu fiil, GDO ve ürünleriyle ilgili olarak yasaklanan fiillerin sayıldığı 5’inci maddede var. Bu maddeye göre “genetiği değiştirilmiş bitki ve hayvanların [**Türkiye’de**] **üretimi**” yasaktır!

CBT okuyucuları aynı yasanın ülkemizde yürütülen biyoteknoloji araştırmaları açısından yaratabileceği sıkıntıları da biliyorlar. Eğer bizim biyoteknolojideki politikamız, ARGE ve yurtiçinde üretime köstek, ithâlâta ‘usûlüne uygun olarak’ destekse Türkiye’nin vay hâline... Niçin mi? “2030’a doğru Biyoekonomi” raporunda, hatırlayacaksınız, “yeni bir politika ya da büyük bir atılım söz konusu olmasa bile, 2030’a gelindiğinde, OECD ülkelerinde biyoteknolojinin GSYİH’ya olan katkısının %2,7’ye varabileceği” tahminin yer aldığına işaret etmişim. Tabii, bu oran bir ortalama... Aslında, Avrupa Birliği’nin 2004 ortalaması bile bunun çok üzerinde: %5,6... Aynı oran ABD’deyse %5,8... Rapor’da, bu oranların büyüklüğü konusunda bir karşılaştırma yapılabilmesi için, 2004’te, ABD’de, enformasyon ve iletişim teknolojilerine dayalı sektörlerin GSYİH’daki payının %7,4 olduğuna dikkat çekiliyor.

Rapor’da, sâdece Avrupa Birliği ve ABD’de değil, gelişmekte olan ülkelerde de bu katkı oranının %2,7’nin üzerinde olacağı belirtiliyor. Bunun nedeniyse açık: Özellikle, ekonomileri hızla büyüyen büyük nüfuslu ülkeler, enerji ve daha iyi beslenme talebini karşılayabilmek için biyoteknolojiden mutlaka yararlanmak zorundalar (unutmayalım, Brezilya, Çin ve Hindistan OECD’ye üye değiller;

dolayısıyla OECD için verilen ortalamaya bu ülkeler dâhil değil). Ve hiç şüpheniz olmasın, gelişmiş gibi gelişmekte olanı da, bu yararı, biyoteknoloji alanında kendi ARGE ve üretim faaliyetlerine dayalı olarak artırabilmenin peşinde; başkalarının GDO ürünlerinin deneme alanı ve pazarı olmanın değil...

CBT. 14 Mayıs 2010